

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

**ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ**

**6В04202 Мемлекеттік қызмет, 6В04205 Құқықтану, 6В12301
Құқық қорғау қызметі білім беру бағдарламасы бойынша
«Жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың құқықтық негіздері»
семинарлық сабақтарды жүргізуге арналған ӘДІСТЕМЕЛІК
НҮСҚАУЛАР**

АЛМАТЫ, 2024 ж.

1. Жалпы ережелер

«Жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың құқықтық негіздері» пәні бойынша оқып жатқан білім алушылардың оқу нысанының бір түрі болып семинарлық сабақтар танылады. Ұсынылып жатқан жалпы ережелер тек қана ұсынушылық сипатқа ие.

Семинар сабақтар оқу үдерісінің қажетті элементі болып табылады. Тәжірибелік сабақтардың мақсаты – дәрістен алған білімді тереңдету, ұлғайту, кәсіби маңызды білім мен машықты қалыптастыру. Тәжірибелік сабақтар Білім алушылар ға заңи терминологияны меңгеруге, сөйлеу мәдениетін және кәсіби ойлау қабілетін дамытуға көмектесіп, оралымды екі жақты байланыстың құралы болып табылады.

Білім алушылар семинар сабақтарда нақты жағдайларға құқықтық нормаларды қолдану, нормативтік құжеттарды түсіндіру, көптеген құқықтық актілердің ішінен тиісті нормаларды таңдап алу машығына, өзінің даралығын, ойлау дербестігін, өз пікірін аяғына дейін ұстану қабілетіне ие болады.

Семинар сабақтардың құрылымы келесі элементтерді қамтиды: ұйымдастырушылық кезең (оқытушы Білім алушылар мен сәлемдесіп, журналда сабаққа келмеген Білім алушылар ді белгілейді, Білім алушылардың сабаққа дайындығын анықтап, сабақтың тақырыбы мен жоспарын жариялайды); материал бойынша білімалушылардың сұраққа жауабын тыңдайды; негізгі бөлім (теориялық сұрақтарды талдау және есептерді шығару); сабақты қорытындылау (оқытушы бүкіл топтың жұмысын бағалап, бағаларды жариялап, түсінедіреді, нақты білім алушылардың жауаптарындағы жетістіктер мен жіберілген кемшіліктерді көрсетіп, келесі сабаққа тапсырма береді). Тәжірибелік сабақтардың негізгі бөлімі теориялық сұрақтарды есептерді шешумен оралымды үйлестіруге арналуы керек, уақыттың елеулі бөлігі есептерді шешуге жіберіліп, 50 минуттық сабақ барысында теориялық сұрақтарды талдауға 10-15 минут уақыттың жұмсалуды ұсынылады. Теориялық сұрақтарды талдау әртүрлі: Білім алушылар дің баяндамалары, есептерді шешу, теориялық семинар жүргізілуі мүмкін.

Оқытушы білім алушыларға баяндаманың қандай талаптарға сәйкес келуі қажет екендігін түсіндіруі қажет. Баяндаманың тақырыбын белгіліген соң, жұмыста пайдаланылған авторларды атап, баяндаманың жоспарын және баяндама бойынша тиісті сұрақтарды қайнар көздерге сілтеме, аворлардың пікірін келтіре отырып, мүмкіндігінше өз пікірін білдіре отырып жан- жақты түрде баяндау қажет.

Есептерді шешу, қойылған сұрақтарға толық жауап беру түрінде жазбаша нысанда Білім алушылар дің дәптерлерінде болуды қажет. Есепте берілген әрбір оқиға, жағдай олармен байланысты сұрақтарды заңи бағалауды талап етеді. Әр сұраққа заң нормаларына сілтеме жасай отырып, нақты жауап берілуі (иә, жоқ) керек. Білім алушы тиісті норманы қалай қолданғанын, сәйкес жағдайларда ҚР Жоғарғы сотының нормативтік қаулыларына, ғылыми түсіндірулерге сілтеме жасай отырып көрсетуі қажет. Осы әдіснаманы меңгерген студент кәсіби міндеттерді тиімді шешуге байланысты тәжірибелік машыққа ие болады.

Семинар (лат. *seminarium* – рассадник, көшет) – жетекшінің тапсырмасы бойынша жекелеген сұрақтар, проблемаларды баяндама немесе бірігіп талқылау түрінде білім алушылардың өз бетінше зерделеуіне негізделген, оқу үдерісінің нысаны. Тәжірибелік сабақтарға қарағанда семинар теориялық сипатқа ие және белгілі бір пәнде терең бағытталған. Семинар сабақтары оқушыларды оқу-танымдық қызмет барысында дербестік танытуға бағыттай отырып, білімді нығайтуға көмектеседі. Семинар барысында қайнар көздермен, қосымша әдебиеттермен, құжаттармен жұмыс нәтижесінде алынған білім жүйеленеді, тереңдетіледі, қадағаланады. Семинар сабақтарының басты мақсаты – Білім алушылар ді зерттелінетін салалардың ерекшелігіне қарай, теориялық білімді пайдалану дағдылары мен машықтарына ие болу мүмкіндігімен қамтамасыз ету.

Негізгі мақсаттық бағытына байланысты семинардың үш типін ажыратамыз:

- 1) белгілі бір оқу курсының терең зерттеуге арналған, осы курстың материалымен тақырыптық байланысты семинар;
- 2) әдіснамалық тұрғыдан маңызды курстың немесе белгілі бір тақырыпты негізді түрде дайындауға арналған семинар;

3) арнайы семинарға ұласуы мүмкін, жекелеген өзекті мәселелерді ғылыми өңдеуге арналған зерттеу типіндегі семинар.

Арнайы семинар белгілі ғалымның жетекшілігімен белгілі бір проблемаға байланысты жас зерттеушілердің қарым-қатынасының мектебін білдіреді. Тәжірибелі жетекші ғылыми шығармашылықтың ауа-райын қалыптастырып, Білім алушыларды ұжымдық ойлау қызметіне бағдарлап, зерттеу жұмысының тиімді әдістерін пайдаланады. Қорытынды сабақта оқытушы студенттік ғылыми жұмыстарға толыққанды шолу жасап, қорытындылайды, қарастырылған проблемалардың ары қарата зерттелу мүмкіндіктерін аша отырып, қызығушылық білдірген Білім алушылардың осы проблемаларды зерттеуге қатысу мүмкіндіктерін түсіндіреді.

Семинар сабақтары дәріс сабақтарымен тығыз байланысты, дегенмен де семинардың оқу материалы дәріс материалың қайталамайды. Оқытушының жетекшілік рөлі оқу жұмысын тиянақты жоспарлаудан, маңызды сұрақтарды семинарда талдауға бөліп шығарудан, дербес дайындалу үшін әдебиеттерді таңдаудан, талқылау үдерісіне басшылық жасаудан көрінеді. Жүргізу әдісіне байланысты семинар келесі түрлерге бөлінеді.

Семинар-сұхбат семинар жоспарындағы барлық сұрақтар бойынша бүкіл Білім алушылардың сабаққа дайындалуын білдіріп, тақырыпты белсенді талқылауға білім алушылардың елеулі бөлігінің тартылуын білдіреді. Оқытушының қысқаша баяндамасынан кейін, жоспардағы нақты сұрақтар бойынша бірнеше білім алушылардың жан-жақты мәлімдемелері тыңдалып, басқа Білім алушылардың жауаптарымен толықтырылады, соңынан оқытушы қорытындылайды.

Семинар-дискуссия, немесе семинар-диспут қандай да болмасын проблеманы ұжымдық талқылау және шешу үшін семинарға қатысушылардың диалогтық сөйлесу мүмкіндігін білдіреді. Талқылау үшін оқытылатын пәннің ең өзекті мәселелері таңдалынады. Дискуссияға қатысушылар өз ойларын нақты құруға, өз пікірлерін ұстап тұруға, сын пікірлерге дәлелді түрде қарсы тұруға үйренеді. Семинар сабақтарының ең тиімді нысаны қатысушылардың сәйкес орналасуы қағидасындағы «дөңгелек үстел». Осыған байланысты диалог арқылы дискуссия тақырыбын бірігіп өрбіту үшін, Білім алушылардың қарым-қатынас, өзара әрекет мәдениетіне үйрету қажет.

Семинардың аралас нысаны баяндамаларды талқылау, қатысушылардың еркін сөйлеуі, жоспарланған дискуссиялар түрінде өтеді.

Жоғары оқу орындарында интербелсенді семинар (практикалық) сабағын өтуде оқыту әдістерінің интерактивті түрлерін пайдалануға болады. Интерактивті оқыту әдістерінің түрлері: топтармен жұмыс, пікірталас талас, оқу пікірсайысы; «Сократтық ойындар», ойындық жобалау; ми шабуылы, дөңгелек үстел, конференция сабақ және тағы басқалар жатады. Көрсетілген интерактивті әдістердің кейбірінің семинар (практикалық) сабақта қолданылуына тоқталып өтсек. Интербелсенді семинар сабағында интерактивті оқыту әдістерін қолданудың негізгі мақсаты оқытылып отырған курстағы мәселелерді студенттердің меңгеру деңгейін, олардың ұстанымдары қаншалықты нық екендігін анықтау және бүгінгі күндегі күрделі, өзекті мәселелерді талдауға, өзіндік пікір айтуға, іздене білу қабілеттерін шындау болып табылады.

Білім алушылардың семинарға дайындалуына педогогикалық жетекшілік ету оқытушының баяндамалардың жоспарын құруға көмектесуінен, әдеби қайнар көздерді конспектілеуге үйретуден, рефераттар мен баяндамалардың мәтінін дұрыс рәсімдеуге, өзіндік жұмыс барысында туындаған сұрақтарға байланысты кеңес беруден көрінеді.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНЫҢ ЖОСПАРЫ

Тақырып 1 Сыбайлас жемқорлықтың түсінігі, құқықтық салдары.

семинарды өткізу мақсаты: қазіргі кезеңдегі Сыбайлас жемқорлықтың түсінігі, құқықтық салдары туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Миға шабуыл – топ мүшелерінің белгілі бір тақырып бойынша белсенді жұмыс істей отырып, соған қатысты айтылған идеяларын өз ішінде талқылап, ортақ келісімге келгендерін негіздеп жазып ұсыну әрекеті

Жоспары:

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың мақсаты.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидалары

Тақырып 2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың даму тарихы.

семинарды өткізу мақсаты: ғылымдар жүйесіндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың даму тарихы қызметін туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Кейіпкер ойын тап - Тақырыпқа байланысты бейнефильм көрсетіледі. Ескеретін жағдай: бейнефильмді көрсеткенде оның дауысы естілмеуі керек. Тек репортаждағы қимыл, іс-әрекеттер ғана беріледі. Шенбер бойымен әңгемелесу Оқытушы мәтінді оқуды тапсырады. Білім алушылар шенбер бойымен отырады. ортада тұрған жүргізуші көзін жұмып, кез келген білім алушыға нұсқайды. Мәтінді ойдан жаңғыртуды немесе ереже айтуды, тақырыпты баяндауды сол бастайды. Бұдан әрі сағат тілінің бағытымен әрқайсысы бір-бір сөйлем айтады. Соңына дейін солай жүреді. Білмей қалған білім алушы тайм-аут алып, қалғандары айтып біткен соң жауап береді. Біреудің айтқан ойын екінші адам қайталамауы тиіс.

Жоспары:

1. Кеңес заманындағы сыбайлас жемқорлықпен күрес.
2. Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс қимыл бойынша қолданылатын жазалар
3. Еліміздегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте шетел тәжірбиелерінің қолданудың басты бағыттары

Тақырып 3. Қазақстан Республикасында болып жатқан сыбайлас жемқорлық қарсы саясаты.

Семинады өткізу мақсаты Қазақстан Республикасында болып жатқан сыбайлас жемқорлық қарсы саясат қызметінің туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Пікірсайыс семинарында - тақырыптың көтеріп отырған мәселелері бойынша алдын-ала дайындалған тезистер ұсынуға болады. Жоспар бойынша қаралатын сұрақтардан да басқа жақсы құрастырылған және нақты шиеленіс тудыратын мәселеге байланысты қосымша сұрақтар бойынша білім алушылардың ізденуі мен дайындалуына жол салады. Пікірсайыс семинар сабағының өту барысына тоқталсақ, ол алдымен диспут арқылы, яғни диспут- дегеніміз ол ойлардың қақтығысы, яғни белгілі тақырып бойынша топтарға бөлінген білімалушылар нақты мәселені дәл айтып, қажетті аргументтермен дәлелдей алса, аудиторияда көтеріліп отырған мәселені шешуге байланысты қызығушылықтарын танытады. Ал білім алушыны пікірсайыстың барысын бақылап, егер теориялық тұрғыдан қателіктер болса бірден жөндеп отыруға міндетті. Көңіл аударатын мәселе пікірлердің қысқалығына, мазмұндылығына және образдығына мән берілуі керек. Пікір – сайыстың дұрыс бағытталуына нақты және уақытында қойылатын қосымша сұрақтарға да байланысты. Пікірсайыс семинар сабағына байланысты оқытушының сұрақтары: нақтылық, мағыналық және сұрақтың мәселеге байланыстылығы сияқты ережелерді ұстануы керек. Оқытушы пікірсайыс семинар кезінде айтылған дәлелдерге және идеяларға қайта орала отырып, қорытынды жасап, балдық жүйемен бағалайды.

Жоспары:

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерін регламенттейтін нормативтік құқықтық актілер.

2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты дамыту пайымы
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты дамытудың негізгі қағидаттары мен тәсілдері

Тақырып 4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қиылдың субъектілері

семинарды өткізу мақсаты: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қиылдың субъектілер қызметінің түсінігін, мәнін және міндеттерін туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Жоспары:

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметтің жұмысы.
2. Мемлекеттік органдардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестегі өзара іс-қимылы..

Тақырып 5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және жұртшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға қатысуы.

Семинарды өткізу мақсаты: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және жұртшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға қатысуы қызметінің қағидалары туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Жоспары:

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестегі қоғамдық бақылаудың рөлі.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет.

Тақырып 6. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың түрлері және оларды жасаған үшін жазалары.

семинарды өткізу мақсаты: Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың түрлері және оларды жасаған үшін жазаларына құқықтық, ғылыми, моральдық-этикалық негіздерін туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Пікірсайыс семинарында - тақырыптың көтеріп отырған мәселелері бойынша алдын-ала дайындалған тезистер ұсынуға болады. Жоспар бойынша қаралатын сұрақтардан да басқа жақсы құрастырылған және нақты шиеленіс тудыратын мәселеге байланысты қосымша сұрақтар бойынша білім алушылардың ізденуі мен дайындалуына жол салады. Пікірсайыс семинар сабағының өту барысына тоқталсақ, ол алдымен диспут арқылы, яғни диспут- дегеніміз ол ойлардың қақтығысы, яғни белгілі тақырып бойынша топтарға бөлінген білімалушылар нақты мәселені дәл айтып, қажетті аргументтермен дәлелдей алса, аудиторияда көтеріліп отырған мәселені шешуге байланысты қызығушылықтарын танытады. Ал білім алушыны пікірсайыстың барысын бақылап, егер теориялық тұрғыдан қателіктер болса бірден жөндеп отыруға міндетті. Көңіл аударатын мәселе пікірлердің қысқалығына, мазмұндылығына және образдығына мән берілуі керек. Пікір – сайыстың дұрыс бағытталуына нақты және уақытында қойылатын қосымша сұрақтарға да байланысты. Пікірсайыс семинар сабағына байланысты оқытушының сұрақтары: нақтылық, мағыналық және сұрақтың мәселеге байланыстылығы сияқты ережелерді ұстануы керек. Оқытушы пікірсайыс семинар кезінде айтылған дәлелдерге және идеяларға қайта орала отырып, қорытынды жасап, балдық жүйемен бағалайды.

Жоспары:

1. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау.
2. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтар жасаған үшін жауапкершілігі.

Тақырып 7. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шаралары

Семинарды өткізу мақсаты: Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу шаралары қызметін жүзеге асырушы лауазымды тұлғалар туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Пікірсайыс семинарында - тақырыптың көтеріп отырған мәселелері бойынша алдын-ала дайындалған тезистер ұсынуға болады. Жоспар бойынша қаралатын сұрақтардан да басқа жақсы құрастырылған және нақты шиеленіс тудыратын мәселеге байланысты қосымша сұрақтар бойынша білім алушылардың ізденуі мен дайындалуына жол салады. Пікірсайыс семинар сабағының өту барысына тоқталсақ, ол алдымен диспут арқылы, яғни диспут- дегеніміз ол ойлардың қақтығысы, яғни белгілі тақырып бойынша топтарға бөлінген білімалушылар нақты мәселені дәл айтып, қажетті аргументтермен дәлелдей алса, аудиторияда көтеріліп отырған мәселені шешуге байланысты қызығушылықтарын танытады. Ал білім алушыны пікірсайыстың барысын бақылап, егер теориялық тұрғыдан қателіктер болса бірден жөндеп отыруға міндетті. Көңіл аударатын мәселе пікірлердің қысқалығына, мазмұндылығына және образдығына мән берілуі керек. Пікір – сайыстың дұрыс бағытталуына нақты және уақытында қойылатын қосымша сұрақтарға да байланысты. Пікірсайыс семинар сабағына байланысты оқытушының сұрақтары: нақтылық, мағыналық және сұрақтың мәселеге байланыстылығы сияқты ережелерді ұстануы керек. Оқытушы пікірсайыс семинар кезінде айтылған дәлелдерге және идеяларға қайта орала отырып, қорытынды жасап, балдық жүйемен бағалайды.

Жоспары:

1. Сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың виктимологиясы.
2. Қазақстан Республикасы 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы.

Тақырып 8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың Сингапур тәжірибесі.

семинарды өткізу мақсаты: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың Сингапур тәжірибесі туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Жоспары:

1. Сингапурдағы сыбайлас жемқорлық қылмыстар үшін жауапкершілік.
2. Сингапурдағы сыбайлас жемқорлық қылмыстарының алдын алу шаралары.

Тақырып 9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың Грузия тәжірибесі

лауазымды өкілеттіктерді теріс пайдалану.

семинарды өткізу мақсаты: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың Грузия тәжірибесі лауазымды өкілеттіктерді теріс пайдалану қызметін жүзеге асыру кезінде азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын сақтау туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Миға шабуыл – топ мүшелерінің белгілі бір тақырып бойынша белсенді жұмыс істей отырып, соған қатысты айтылған идеяларын өз ішінде талқылап, ортақ келісімге келгендерін негіздеп жазып ұсыну әрекеті

Жоспары:

1. Грузиядағы сыбайлас жемқорлық қылмыстары үшін жауапкершілік.
2. Грузиядағы сыбайлас жемқорлық қылмыстарының алдын алу шаралары.

Тақырып 10. Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдаланудың мемлекетке және қоғамға қауіптілігін қарастыру.

семинарды өткізу мақсаты: Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдаланудың мемлекетке және қоғамға қауіптілігін қарастыру іс-шараларын жүргізуді ұйымдастыру, оларды өткізу және тоқтату үшін негіздері туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

«635» әдісі - Бұл әдіс бойынша 6 студенттен тұратын топқа 3 идеяны 5 минут ішінде ұсынуға тапсырма беріледі. Оны жазбаша түрде беруге де болады. Ең дұрысы ауызша түрде талқыланғаны абзал. Әр топ әртүрлі идеямен танысады.

Жоспары:

1. Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдаланудың мемлекетке және қоғамға қауіптілігі
2. Билікті немесе лауазымдық өкілеттіктерді асыра пайдалану қылмыстарын алдын алу

Тақырып 11. Лауазымды адамның өкілеттіктерін иемденіп алушылық пен заңды кәсіпкерлік қызметке кедергі жасаушылыққа тосқауыл қою жолдары.

семинарды өткізу мақсаты: Лауазымды адамның өкілеттіктерін иемденіп алушылық пен заңды кәсіпкерлік қызметке кедергі жасаушылыққа тосқауыл қою жолдары туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

«635» әдісі - Бұл әдіс бойынша 6 студенттен тұратын топқа 3 идеяны 5 минут ішінде ұсынуға тапсырма беріледі. Оны жазбаша түрде беруге де болады. Ең дұрысы ауызша түрде талқыланғаны абзал. Әр топ әртүрлі идеямен танысады.

Жоспары:

1. Лауазымды адамның өкілеттіктерін иемденіп алудың түсінігі
2. Қызметтік жалғандық жасау
3. Заңды кәсіпкерлік қызметке кедергі жасаушылық жодарын алдын алу

Тақырып 12. Пара алушылыққа қылмыстық құқық тұрғысынан квалификация жасау және сақтандыру жолдары.

семинарды өткізу мақсаты: Пара алушылыққа қылмыстық құқық тұрғысынан квалификация жасау және сақтандыру жолдары туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

РАФТ: Р(өл) А(удитория) Ф(орма) Т(ақырып) - Бұл - белгілі бір тақырып шеңберінде ойды жазбаша түрде жеткізу әдісі, яғни әлеуметтік ойын түрінде жүзеге асатын тапсырма. Тапсырма белгілі бір мәселені талдау, сол туралы өз ойын, көзқарасын білдіру негізінде жүзеге асады. Ол үшін бірінші кезекте рөл таңдалып алынады (автор, тергеуші, прокурор, сот, сарапшы, жәбірленуші, қылмыскер, т.б. кез келген рөл). Рөл анықталған соң айтылатын ой кімге арналатыны, яғни аудитоия анықталады. Енді айтайын деген ойды жеткізу формасы (синквейн, эссе, баяндама, ертегі, күнделік, т.б.) анықталады. Оған тақырып қойылады. Бұл әдіс сын тұрғысынан ойлауды дамытуда ерекше орын алады және жеке жұмыс ретінде де, топтық жұмыс түрінде де орындала береді. Айталық, қалам болып сөйлеп көруге болады, сонда оның атқаратын қызметіне, адам өміріндегі рөліне басқа қырынан үңілуге мүмкіндік туады.

Жоспары:

1. Парақорлықтың әлеуметтік сипаттамасы.
2. Парақорлықтың алдын алу шаралары.

Тақырып 13. Пара беру мемлекет пен қоғамның бірлесе дерті және одан арылушылық жолдарын қарастыру.

семинарды өткізу мақсаты: Пара беру мемлекет пен қоғамның бірлесе дерті және одан арылушылық жолдарын қарастыру туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Төрт сөйлем тәсілі - Сабақ соңында білі алушылар өздерінің түсінік және жұмыс жасау деңгейлерін бағалау үшін келесі тапсырмалар орындайды:

1. Пікір. Мәтін бойынша туындаған өзіндік пікірін бір сөйлеммен келтіру.
2. Дәлел. Келтірілген өзіндік пікірді бір сөйлеммен дәлелдеп шығуы керек.
3. Мысал. Енді өзіндік пікірді тағы да бір негіздеп кетуі үшін бір сөйлеммен мысал келтіру қажет. Мысал өмірден, практикадан алынуы тиіс.
4. Қорытынды. Өзіндік пікірді тағы да бір рет пысықтап, қорытынды шешімді бір сөйлеммен келтіру керек.

Жоспары:

1. Пара беру мемлекет пен қоғамның бірлесе күресу жолдары.
2. Парақорлық қылмысынан сақтандыру мемлекеттік саясаттың маңызды құрамдас бөлігі.

Тақырып 14. Парақорлыққа делдал болушылық және қызметтегі жалғандық жасаудың аражігін ажырату немесе субъектілеріне сипаттама беру.

семинарды өткізу мақсаты: Парақорлыққа делдал болушылық және қызметтегі жалғандық жасаудың аражігін ажырату немесе субъектілеріне сипаттама беру туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Шешендер жарысы - Бірнеше ойынға қатысушы алдын-ала берілген тақырыпқа хабарлама жасайды. Жарысты жүргізуші (оқытушы) немесе арнайы сайланған қазылар алқасы бағалайды. Тек білім ғана емес, дәлелді сөйлей білу шеберлігі де бағаланады.

Жоспары:

1. Парақорлық қылмысының қылмыстық-құқықтық сипаттамасы
2. Парақорлық қылмысының криминалогиялық сипаттамасы

Тақырып 15. Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттық жасаудан сақтандыру жолдары мен тосқауыл қою жолдары.

семинарды өткізу мақсаты: Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттық жасаудан сақтандыру жолдары мен тосқауыл қою жолдары туралы түсінік беру.

Иллюстрация әдісі арқылы топтың білім алушылары жеке немесе шағын топ арқылы иллюстрациялық құралдар – атап айтсақ: плакат, кесте, картина, карта, тақтадағы суреттер, үлгілерді жасап келіп ортаға ұсыну.

Есептерді шешу- қойылған сұрақтарға толық жауап беру түрінде жазбаша нысанда білім алушылардың дәптерлерінде болуы қажет. Есепте берілген әрбір оқиға, жағдай олармен байланысты сұрақтарды заңи бағалауды талап етеді. Әр сұраққа заң нормаларына сілтеме жасай отырып, нақты жауап берілуі (иә, жоқ) керек.

Жоспары:

1. Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттықтың виктимологиялық аспектілері
2. Қызметтегі әрекетсіздік пен салғырттық жасауды қылмыстарын алдын алу

Оқу әдебиеттері:

Негізгі:

1. ҚР Қылмыстық кодексі 3 шілде 2014ж. – Алматы: ЮРИСТ, 2021. – 208.
<http://www.Adilet.zan.kz>.

2. Комментарий к Уголовному кодексу Республики Казахстан /Под ред. А.К. Дауылбаева. – Алматы, 2015. – 500 с.
3. Противодействие коррупции: учебное пособие / составители: А.М. Межведилов, Л.Т. Бакулина, И.О. Антонов, М.В. Талан, Ю.В. Виноградова, А.Д. Гильфанова. – Казань: изд. Казан. ун-та, 2016. – 192 с.
4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері: оқу құралы / Жалпы редакциясын басқарған б.ғ.д., профессор Б.С. Абдрасилов. – Астана: Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік басқару академиясы, 2016. – 176 б.
5. Противодействие коррупции: новые вызовы: С.Б. Иванов, Т.Я. Хабриева, Ю.А. Чиханчин [и др.]; отв. ред. Т.Я. Хабриева. – М.: Институт законодательства и сравнительного правоведения При Правительстве Российской Федерации: ИНФРА- М, 2016. – 384 с.
6. Годунов И.В. Противодействие коррупции. – Учебник. – М., 2019. – 730 с.
7. Пименов Н.А. Обеспечение противодействия коррупции. – М., 2018. – 238 с. **Қосымша әдебиеттер:**

1. Волков Б.С. Роль лекционных занятий в криминологической подготовке будущих юристов // Закономерности преступности, стратегия борьбы и закон. – М., 2001. С. 522-523.
2. Гишинский Я.И. Криминология. Теория, история, эмпирическая база, социальный контроль. Курс лекций. – СПб, 2002. С. 11-19, 25-30.
3. Горшенков Г.Н. Юридическая криминология // Закономерности преступности, стратегия борьбы и закон. – М., 2001. С. 518-522.
4. Курганов С.И. Основы по криминологии: Учебное пособие, М., 1998. Глава 1. С. 5-14, 108-119.
6. Шульга В.И. Некоторые вопросы криминологии как науки // Пути развития российской юридической науки и образования в XXI веке: Тез. докл. науч.–практ. конф., г. Волгоград, 25–26 окт. 2001 г. – Волгоград: Изд-во ВФ МУПК, 2001.
7. Антонян Ю.М., Еникеев М.И., Эминов В.Е. Психология преступника и расследование преступлений. - М.: Юрист, 1996.
8. Антонян Ю.М., Гульдман В.В. Криминальная патопсихология. - М., 1991. С. 57-139, 139-207.
9. Иншаков С.М. Криминология: Учебник, М., 2000.
10. Кургузкина Е.Б. Личностные особенности и преступное поведение // Организованная преступность, миграция, политика / Под ред. проф. А.И.
11. Долговой. – М.: Российская криминологическая ассоциация, 2002.
12. Криминология / Под ред. Н.Ф. Кузнецовой, Миньковского М. 1998.
13. Криминология / Под ред. Н.В. Кузнецовой М. 2001.
14. Криминология: Учебник для юридических институтов и факультетов / Под ред. И.И. Карпеца, В.Е. Эминова. - М., 19 92.
15. Бородин С.В. Борьба с преступностью: теоретическая модель комплексной программы. – М., 1990.
16. Герцензон А.А. Введение в криминологию. - М., 1965.
17. Квашиш. В.Е. Основы виктимологии. Проблемы защиты прав потерпевших от преступлений. - М., 1999.
18. Организованная преступность: тенденции, перспективы борьбы: Монография / Отв. ред. В.А. Номоконов. – Владивосток: ДВГУ, 1999.
19. Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность: Монография. – Владивосток: Изд-во ДВГУ, 2001.

Ғаламтор ресурстары:

1. <http://elibrary.kaznu.kz/ru>
2. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1100000380>
3. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000231>
4. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000377>
5. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1800000176><http://elibrary.kaznu.kz/ru>

<https://kpa.gov.kz/11-5-irbis-sistema-avtomatizaczii-bibliotek/>